

BÖLÜM 11

ÇOCUKLARI CİNSEL İSTİSMARDAN KORUMANIN ÖNEMLİ BİR YOLU: BEDEN GÜVENLİĞİ EĞİTİMİ

Duygu KEMER¹
Ayşegül İŞLER DALGIÇ²

GİRİŞ

Okul öncesi (3-6 yaş) dönem çocuğun, bedensel, psikomotor, sosyal-duygusal, bilişsel ve dil gelişiminin büyük ölçüde tamamlandığı dönemdir. Öğrenme hızının çok yüksek olduğu okul öncesi dönemde alınan eğitim, çocuğun hayatını doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle çocuğun bedenini tanıma ve beden güvenliği ile ilgili eğitim için en uygun yaş dönemi cinsiyet farklılıklarının öğrenildiği ve bedeni keşfetmeye meraklı olduğu 3-6 yaş yani okul öncesi dönemdir (Wurtele & Kenny, 2011; Al-Rasheed, 2017; Lynas & Hawkins, 2017; Cıtak Tunc ve ark., 2018).

Herhangi bir ırk, bölge, sosyo-ekonomik durum, eğitim ve statü fark etmeksizin tüm dünyada görülen, çocukların sağlığını fiziksel, duygusal, ruhsal tüm boyutları ile olumsuz yönde etkileyen çocuğun cinsel istismarı ciddi bir toplumsal sorundur (Lynas & Hawkins, 2017). Dünya Sağlık Örgütü'nün 2017'de yayımladığı "Çocuklara Yönelik Kötü Muamele" başlıklı raporda, dünya genelinde %18'i kız, %8'i erkek olmak üzere çocukların %26'sının cinsel istismara maruz kaldığı bildirilmiştir (World Health Organization, 2017). Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de önemli bir toplumsal sorun olan çocuk istismarına ilişkin Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2016-2017 yılları verilerine göre cinsel istismar vakalarının %13'ünün erkek, %87'sinin kız çocuk olduğu bildirilmiştir (Türkiye'deki Risk Altındaki Çocuklar Raporu, 2019).

Çocuğun cinsel istismardan korunması için beden güvenliği eğitiminin (BGE) verilmesi gerekir. Çocukların yaşamlarının büyük bir kısmı okullarda geçtiğinden çocuk cinsel istismarı önleme stratejilerinin okul tabanlı programlar ile uygulan-

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Harran Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD., dkemer@harran.edu.tr

² Prof. Dr., Akdeniz Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği AD., aisler@akdeniz.edu.tr

istismar içeren durumlarda çocuklara; “Hayır” demeyi, o kişi ve ortamdan uzaklaşmayı öğretmek, önceden olan veya devam eden istismarı güvenilir bir yetişkine bildirmeye teşvik etmek ve uygun ve uygun olmayan dokunma kavramlarını öğretmektir. Unutmayalım ki en kıymetli varlıklarımız olan çocuklarımızı her türlü tehlikelerden korumak en öncelikli sorumluluğumuzdur.

KAYNAKLAR

- Al-Rasheed, M. Child sexual abuse prevention programs for kindergartners: A survey of publications, attitudes, and beliefs in Kuwait. *Child and Adolescent Social Work Journal*, 2017; 34 (4), 361-368.
- Arıkan, D., Çelebioğlu A., Güdücü Tüfekçi, F. (2013). Çocukluk Dönemlerinde Büyüme ve Gelişme. Zeynep Conk, Zümrüt Başbakkal, Hatice Bal Yılmaz, Bahire Bolışık (Ed.), *Pediatric Hemşireliği* içinde. (s. 80-87). Ankara: Akademisyen Kitabevi.
- Bierker, S.S. (2018). *Me, too!: Child and adult sexual abuse and prevention*. America: Published by Suncoast Digital Press.
- Casteix, J. (2015). *The well-armed child: A parent's guide to preventing sexual abuse*. Austin: Published by River Grove Books.
- Chen, J.Q., Chen, D.G. Awareness of child sexual abuse prevention education among parents of grade 3 elementary school pupils in Fuxin City, China. *Health Educ Res*, 2005; 20(5), 540-547.
- Citak Tunc, G. (2019). *Bedenimin patronuyum. Çocuklar için beden güvenliği eğitimi ebeveyn rehberi*. Ankara: Nobel Tıp Kitabevleri.
- Citak Tunc, G., Gorak, G., Ozyazicioglu, N., Ak, B., Isil, O., Vural, P. Preventing child sexual abuse: Body safety training for young children in Turkey. *Journal of Child Sexual Abuse*, 2018; 27(4), 347-364.
- Darkness to light's 5 steps to protecting our children a guide for responsible adults, 2013. (24/01/2019 tarihinde https://www.nsvrc.org/sites/default/files/publications/2018-10/FINAL_D2L_5-STEPS-BOOKLET.pdf adresinden ulaşılmıştır).
- Deblinger, E., Thakkar-Kolar, R.R., Berry E.J., Schroeder, C.M. Caregivers' efforts to educate their children about child sexual abuse: A replication study. *Child Maltreatment*, 2010; 15(1), 91-100.
- Fitzgerald, P. (2011). *No trespassing this is my body*. USA: Safely Ever after Media.
- Güneş, A. (2018). *Mahremiyet eğitimi* (46. Baskı). İstanbul: Timaş Yayınları.
- Güven, Ş.T., Dalgiç, A.İ., Erkol, Z. Emotional and psychosocial problems encountered by children who have been sexually abused. *Journal of Psychosocial Nursing and Mental Health Services*, 2017; 56(2), 37-43.
- Hunt, R., Walsh, K. Parents' views about child sexual abuse prevention education: A systematic review. *Australasian Journal of Early Childhood*, 2011; 36(2), 63-76.
- İşler, S., Gürşimşek, A.I. 3-6 yaş çocuklarının cinsel eğitiminin gerekliliği ile ilgili ebeveyn görüşlerinin incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2018; 38(3), 845-867.
- Kemer, D. (2020). *Okul öncesi çocuklarda cinsel istismarı önlemeye yönelik yaratıcı drama yöntemiyle geliştirilen bedenim benim özelimdir eğitim programının etkinliğinin değerlendirilmesi* (Danışman: Ayşegül İŞLER DALGIÇ) (Doktora Tezi). Sağlık Bilimleri Enstitüsü Hemşirelik Anabilim Dalı. Antalya, Türkiye.
- Kenny, M., Wurtele, S.K., Alonso, L. Evaluation of a personal safety program with Latino preschoolers. *Journal of Child Sexual Abuse*, 2012; 21(4), 368-385.
- Kenny, M.C. Child sexual abuse education with ethnically diverse families: A preliminary analysis. *Children and Youth Services Review*, 2010; 32(7), 981-989.
- Kenny, M.C., Wurtele, S.K. Children's abilities to recognize a "good" person as a potential perpetrator of childhood sexual abuse. *Child Abuse & Neglect*, 2010; 34 (7), 490-495.
- Kenny, M.C., Wurtele, S.K. Preschoolers' knowledge of genital terminology: A comparison of English and Spanish speakers. *American Journal of Sexuality Education*, 2008; 3(4), 345-354.

- Lynas, J., Hawkins, R. Fidelity in school-based child sexual abuse prevention programs: A systematic review. *Child Abuse & Neglect*, 2017; 72, 10-21.
- Marnach, K.J.W. (2018). *My body's mine. A book on body boundaries and sexual abuse prevention*. Austin Texas: YANA Press.
- Moore, E. (2015). *Body safety with my amy body is off limits. America*: In Publication Data Moore.
- Oy, A. (2018). *Bu beden benim kitabı*. İstanbul: İnkılap Kitabevi Baskı Tesisleri.
- Öngider, N. Anne-baba ile okul öncesi çocuk arasındaki ilişki. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 2013; 5 (4): 420-440.
- Özdemir, O., Özdemir, P.G., Kadak, M.T., Nasıroğlu, S. Kişilik gelişimi. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 2012; 4(4), 566-589.
- Özdoğan, K. (2018). *Bedenim bana ait kitabı* (4. Baskı). İstanbul: Gergedan Yayınları.
- Pınarcık, Ö., Koçak, N., Ergin, B. Okul öncesi dönem çocuklarının bilişsel gelişim özellikleri ile sosyal becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Asya Öğretim Dergisi*, 2015; 3(1), 21-29.
- Pulido, M.L., Dauber, S, Tully B.A., Hamilton, P, Smith, M.J., Freeman, K. Knowledge gains following a child sexual abuse prevention program among Urban students: A cluster-randomized evaluation. *Am J PublicHealth*, 2015; 105(7), 1344-1350.
- Sanderson, C. (2010). *Anne Baba ve Öğretmenler İçin Çocuğun Cinsel Eğitimi ve Tacizden Korunma Rehberi*. (Asiye Hekimoğlu Gül, Filiz Şar, Çev. Ed.). İstanbul: Sistem Yayıncılık A.Ş.
- Semerci, Z.B. (2014). *Çocuklarımızla cinsellik hakkında nasıl konuşalım? Bebeklikten gençliğe cinsellik* (5. Baskı). İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım San. ve Tic. Ltd. Şti.
- Steven Dowshen, M.D. (2014). *Questions and answers about sex*, (01/01/2021 tarihinde <https://kids-health.org/en/parents/questions-sex.html>adresinden ulaşılmıştır).
- Tüvana Okuma İstekli Çocuk Eğitim Vakfı (2019). *Türkiye'deki risk altındaki çocuklar raporu 2019*. (01/01/2021 <https://www.tocev.org.tr/Uploads/Documents/TOCEV%20Rapor%5B2%5D.pdf?fp=2608929755>adresinden ulaşılmıştır).
- World Health Organization (2017). *Child maltreatment*. (01.01.2021 tarihinde https://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/child/Child_maltreatment_infographic_EN.pdf adresinden ulaşılmıştır).
- Wurtele, S.K. Behavioral approaches to educating young children and their parents about child sexual abuse prevention. *The Journal of Behavior Analysis of Offender and Victim Treatment and Prevention*, 2008; 1(1), 52.
- Wurtele, S.K. Preventing sexual abuse of children in the twenty-first century: Preparing for challenges and opportunities. *Journal of Child Sexual Abuse*, 2009; 18 (1), 1-18.
- Wurtele, S.K., Kenny, M.C. Normative sexuality development in childhood: Implications for developmental guidance and prevention of childhood sexual abuse. *Counseling and Human Development*, 2011; 43(9), 1-24.
- Xie, Q.W., Qiao, D.P., Wang, X.L. Parent-involved prevention of child sexual abuse: A qualitative exploration of parents' perceptions and practices in Beijing. *Journal of Child and Family Studies*, 2016; 25 (3), 999-1010.
- Zeuthen, K., Hagelskjær, M. Prevention of child sexual abuse: Analysis and discussion of the field. *Journal of Child Sexual Abuse*, 2013; 22(6), 742-760.
- Zhang, W., Chen, J., Feng, Y., Li J., Zhao, X., Luo, X. (2013). Young children's knowledge and skills related to sexual abuse prevention: A pilot study in Beijing, China. *Child Abuse Neglect*, 2013; 37(9), 623-630.
- Zhang, W., Ren, P., Yin, G., Li, H., Jin, Y. Sexual abuse prevention education for preschool-aged children: Parents' attitudes, knowledge and practices in Beijing, China. *Journal of Child Sexual Abuse*, 2020; 29(3), 295-311.
- Zhang, W.J., Chen, J.Q., Feng, Y.N., Li, J.Y., Liu, C.F., Zhao, X.X. Evaluation of a sexual abuse prevention education for Chinese preschoolers. *Research on Social Work Practice*, 2014; 24(4), 428-436.